

Brigitte Giraud

Viața la viteză maximă

Traducere din limba franceză și note
de Mihaela Stan

TREI

După ce am rezistat luni îndelungate, după ce am ignorat zile în șir asalturile dezvoltatorilor care mă presau să le cedez proprietatea, am sfârșit prin a depune armele.

Astăzi am semnat pentru vânzarea casei.

Când zic casă, mă refer la cea pe care am cumpărat-o cu Claude acum 20 de ani și în care el n-a stat niciodată.

Din cauza accidentului. Din cauza acelei zile de iunie când a accelerat pe o motocicletă care nu era a lui, pe un bulevard din oraș. Inspirat de Lou Reed, poate, care scrisese: *Să trăiești repede, să mori tânăr*, chestii de-astea, în cartea pe care Claude o citea atunci și pe care am găsit-o pe parchet, la piciorul patului. Cartea pe care am început s-o răsfoiesc în noaptea ce a urmat. *Să faci pe tipul cel rău. Să murdărești tot.*

Mi-am vândut sufletul și, poate, și pe al lui.

Dezvoltatorul a cumpărat deja mai multe parcele — și pe cea a vecinului meu — unde plănuiește să construiască un imobil care va sufoca grădina, va pătrunde în intimitatea mea de la înălțimea celor patru etaje ale sale și va ascunde și soarele. S-a terminat cu liniștea și cu lumina. Natura care mă înconjoară se va schimba în beton și peisajul va dispărea. Pe partea cealaltă, se preconizează ca drumul să devină o șosea care o să-mi invadeze proprietatea pentru a favoriza accesul într-un cartier cu destinație rezidențială. Cântecele păsărilor va fi acoperit de zgomotul motoarelor. Iar buldozele vor veni să șteargă de pe fața pământului orice mai e viu.

Când am cumpărat noi, Claude și cu mine, în acel an 1999 în care francul se convertea în euro și cel mai mărunț calcul ne obliga la aplicarea unei infantilizante reguli de trei simplă, planul de ocupare a solului (sau POS) indica faptul că ne aflăm în *zona verde*, cu alte cuvinte, sectorul nu era construibil. Proprietarul casei vecine ne spunea că e interzis să tai un arbore, în caz contrar trebuia să-l înlocuiești. Fiecare crâmpei de natură era sfânt. Tocmai de aceea locul ne-a și cucerit, puteam trăi aici ascunși, la marginea orașului. Existau un cireș în fața ferestrelor, un arțar pe care o furtună l-a dezrădăcinat în anul în

care m-am întors în Algeria și un cedru-de-Atlas a cărui rășină — am aflat recent — era folosită la îmbălsămarea mumiilor.

Alți arbori au fost plantați de mine sau au crescut singuri, precum smochinul care a poftit să răsară lângă zidul din spate, și fiecare spune o poveste. Însă Claude n-a văzut nimic din toate acestea. A apucat doar să viziteze proprietatea, să fluiere entuziasmat, să constate amploarea lucrărilor ce se impuneau și să descopere un loc unde putea să-și gareză motocicleta. A avut timp să măsoare suprafețele, să-și contureze silueta în spațiu, desenând câteva gesturi prin aer, să facă ironii în biroul de la Crédit Mutuel, în momentul în care asigurarea atașată creditului a fost împărțită procentual între noi doi. Locul avea mare potențial, cum se zice în jargon imobiliar. Chestia cu renovarea ne entuziasma. Puteam să ascultăm muzică dată la maximum fără să-l deranjăm pe vecinul care număra arborii și al cărui teren vast se întindea în spatele unui gard viu. Puteam să ne stabilim aici pentru tot restul vieții și să visăm cai verzi pe pereți în neștire.

M-am mutat singură cu fiul nostru, în toilul unei succesiuni de evenimente neașteptat de brutale. Semnarea actului de vânzare. Accident. Schimbarea locuinței. Însmormântare.

Cea mai nebună accelerare din viața mea. Senzația că mă aflu într-un roller-coaster

uriaș, cu părul în vânt, cu vagonul căzând de pe șine.

Scriu din acest decor îndepărtat în care m-am trezit subit și de unde zăresc lumea ca pe un film încețoșat, turnat multă vreme fără mine.

Casa a devenit martorul vieții mele fără Claude. O carcasă în care a trebuit să învăț să locuiesc. Și în care am doborât pereții despărțitori cu lovituri zdravene de baros, pe măsura furiei mele. Era o casă cam șubredă, cu un teren ce trebuia defrișat, pe care noi speraserăm să-l transformăm în grădină. Dar, în loc de renovat, aveam senzația că dă râm, că vandalizez, că mă războiesc cu orice mi se împotrivește — ipsos, piatră, lemn, materiale pe care le puteam tortura fără să mă arunce nimeni în închisoare. Era modul meu mărunț de a mă răzbuna pe destin: să trag șuturi în tabla unei uși batante, să înfig foarfeca într-o pânză de sac jegoașă, să sparg geamuri și să țip.

Încercam, totodată, să păstrez un cocon în mijlocul haosului, pentru ca fiul nostru să doarmă la adăpost în el. O vizuină în culori vii, cu pilote și perne umplute cu pene, cu desene agățate deasupra patului și cu mochetă groasă, o pavăză contra fricii și a nălucilor nopții.

Cu trecerea anilor, am sfârșit prin a îmblânzi această casă pe care nu o suportam. După

ce am trăit în ea ca o somnambulă, confundând noaptea cu ziua, am încetat să mă mai izbesc de ziduri și m-am apucat să le zugrăvesc. M-am oprit din masacrarea pereților despărțitori și nu am mai considerat fiecare metru pătrat drept o putere inamică. Mi-am potolit furia și am acceptat în cele din urmă să-mi pun costumul de persoană frecventabilă. Trebuia să revin pe piața celor vii. Dar atacam cu lansatorul de flăcări pe oricine spunea că sunt văduvă. Năucită de durere, da; văduvă, nu.

Mai trebuia să le vin de hac buruienilor care năpădeau curtea. Luni în șir am smuls tot ce-mi cădea în mână, cu gesturi repetitive și îngrijorătoare, am învățat numele pirului, al urzicii mici și al ierbii grase, pe care le-am ars în flăcări clandestine la căderea nopții (nu era voie să aprindem focul din cauza particulelor fine). Am stârpit plantele invazive, precum ambrozia sau iedera care se cățără în umbră și, tot hăituind buruienile nedorite, am curățat parcela în același timp în care goneam umbrele ce mi se cuibăriseră sub țeastă.

Încetul cu încetul, am început să locuiesc *burghez*¹, cum prevedea una dintre clauzele

¹ În original, *habiter bourgeoisie*, formulă din legislația franceză care se referă la ocuparea unei clădiri cu interdicția de a exercita activități artisanale sau comerciale.

contractului de asigurare pe care îl semnaserăm ca să ne protejăm în caz de incendiu, de inundație sau de furt (o nenorocire nu împiedică niciodată alta, potrivit faimoasei legi a lui Murphy pe care n-o scăpasem din vedere). Mă înfuriam mai puțin și reușeam să conturez planurile pentru cele două niveluri ale clădirii, așa cum ni le imaginaserăm noi, Claude și cu mine. Știam exact ce i-ar fi plăcut, la ce materiale s-ar fi gândit, consultam paginile din catalogul *Lapeyre* pe care le îndoiserăm la colțuri. Am sfârșit prin a-mi veni în fire și a mă întâlni cu meșteri care urmau să toarne o placă de beton, să schimbe o grindă sau să pardosească un planșeu deteriorat. Care urmau să refacă baia sau să instaleze un sistem de încălzire. Poate că, într-o zi, mi-ar fi venit din nou chef să fac o baie.

Mi s-a întâmplat să simt plăcere alegând o culoare, asortând un tablou cu lemnul ușii. Mi s-a întâmplat să consider frumos felul în care lumina piezișă pătrundea în bucătărie, chiar înaintea mesei de seară.

Totuși nu înțelegeam cui îi era destinată această lumină. Preferam zilele cu ploaie, măcar nu pretindeau că mă distrag de la tristețea mea. Casa, hotărâsem eu, avea să mă lege din nou de Claude. Să ofere un spațiu noii vieți pe care eu și fiul nostru nu o aleseserăm. Încă era vorba

despre *fiul nostru*, deși ar fi trebuit să învăț să spun *fiul meu*. La fel cum ar fi trebuit să ajung să spun *eu*, în loc de acest *noi* care mă călăuzise. Un *eu* care avea să mă schilodească, să dea nume acestei singurătăți pe care nu am vrut-o, acestei profanări a adevărului.

Am păstrat ideea de a amenaja un mic studio de înregistrări, după care Claude tânjise atâta vreme. O încăpere izolată fonic, în care sperase să se poată retrage ca să lucreze. Și unde și-ar fi ținut instrumentele: o chitară, o chitară bas și sintetizatorul proaspăt achiziționat (un Sequential Circuit Six-Track, scuze că-l menționez, dar are importanța lui), la care exersa cu căștile pe urechi.

Avansam cu răbdare, avea să-mi ia aproape 20 de ani s-o scot la capăt, cu toate camerele, cu toate suprafețele; ferestrele le-am înlocuit abia anul trecut. Tocmai am revopsit obloanele. Dacă aș fi știut... atâta trudă, pentru ca un dezvoltator să dărâme tot. N-am renovat niciodată fațada, care și-a păstrat aspectul vechi, ușor murdar. Costă prea mult. Nu am ridicat niciodată o terasă din lemn, cum plănuiserăm. Și bine-am făcut.

Pe mine mă interesa altceva. Nu eram obsedată decât de un lucru, pe care-l țineam secret ca să nu-mi sperii anturajul. Nu vorbeam despre

asta — sau mai bine zis nu mai vorbeam —, fiindcă, după doi-trei ani, ar fi părut suspect că mă încăpățânez să înțeleg cum s-a produs accidentul. Un accident a cărui cauză nu a fost explicată niciodată, astfel că mintea mea nu a încetat nicio clipă să funcționeze la turaj maximă.

Am avut nevoie de tot acest timp ca să aflu dacă un anumit cuvânt — destin —, pe care îl auzeam rostit ici și colo, are vreun sens. În momentul în care sunt obligată să părăsesc casa, pentru ca o șosea să fie construită în locul ei, trebuie să mai fac o ultimă evaluare, ca să pot finaliza ancheta. Culmea, mă învinge o șosea, după ce Claude a murit pe una. O șosea, în timp ce planeta geme de atâtea șosele care sporesc emisiile de dioxid de carbon. Claude ar fi râs de această ironie a sorții. Cartea criticului rock american Lester Bangs, pe care el o citea pe atunci și pe care o lăsase la piciorul patului, unde am găsit fraza lui Lou Reed — atribuită inițial lui James Dean — are ca titlu *Psychotic Reactions and Carburetor Dung*. O poveste cu carburatoare; e fără scăpare.

Pentru ultima oară parcurg faptele, așa cum dai roată unei case înainte de a închide ușa definitiv. Fiindcă ea, casa, se află în centrul a ceea ce a provocat accidentul.

Dacă n-aș fi vrut să vând apartamentul.

Dacă nu m-aș fi încăpățânat să vizitez această casă.

Dacă bunicul nu s-ar fi sinucis în momentul în care noi aveam nevoie de bani.

Dacă n-am fi primit cheile în avans.

Dacă mama nu l-ar fi sunat pe fratele meu să-i spună că avem garaj.

Dacă fratele meu nu și-ar fi lăsat în acest garaj motocicleta în săptămâna în care a avut concediu.

Dacă aș fi acceptat ca fiul nostru să meargă în vacanță cu fratele meu.

Dacă n-aș fi schimbat data drumului la Paris, la editorul meu.

Dacă l-aș fi sunat pe Claude seara, pe 21 iunie, cum ar fi trebuit să fac, în loc s-o ascult pe Hélène, povestindu-mi despre noua ei dragoste.

Dacă aș fi avut un telefon mobil.

Dacă ora mămicilor n-ar fi fost și ora tăticilor.

Dacă Stephen King ar fi murit în accidentul teribil pe care îl suferise cu trei zile înaintea lui Claude.

Dacă ar fi plouat.

Dacă, înainte să plece de la birou, Claude ar fi ascultat *Don't Panic* de Coldplay, nu *Dirge* de Death in Vegas.

Dacă n-ar fi uitat 300 de franci la bancomat.

Dacă Denis R. nu s-ar fi hotărât să-i ducă înapoi Citroënul 2CV tatălui său.

Dacă zilele ce au precedat accidentul nu s-ar fi succedat cu iuțeală într-un șir de evenimente, unul mai neașteptat decât altul, mai inexplicabil.

Și, mai ales, dacă aș ști de ce Tadao Baba, inginerul japonez plin de zel care a revoluționat istoria firmei Honda, intră prin efracție în viața mea, deși trăiește la 10 000 de kilometri distanță.

De ce Honda 900 CBR Fireblade (Lamă de Foc), floarea industriei japoneze, cu care mergea Claude pe 22 iunie 1999, era rezervată exportului în Europa și interzisă în Japonia, fiind considerată prea periculoasă.

Revin asupra acestor „dacă“ înșirați într-o litanie care m-a obsedat atâția ani. Și care a făcut din existența mea o realitate la condiționalul trecut.

Când nu survine nicio catastrofă, mergi înainte fără să te întorci, te uiți țintă la linia orizontului, drept înainte. Când se produce o dramă, faci cale-ntoarsă, revii să bântui locurile, faci reconstituirea. Vrei să înțelegi originea fiecărui gest, a fiecărei decizii. Dai filmul înapoi de o sută de ori. Devii specialist în relația *cauză–efect*. Urmărești, diseci, autopsiezi. Vrei să știi totul despre natura umană, despre resorturile intime și colective care fac să se întâmple ceea ce se întâmplă. Sociolog, polițist sau scriitor, nici tu nu mai știi, delirezi, vrei să pricepi cum ajungi o cifră în statistici, o virgulă în marea tot. Deși te credeai unic și nemuritor.